

Agenten fouilleren een bestuurder. Deskundigen vinden de inzet van burgers die toezien op het optreden van de politie een puik plan. beeld ANP, Remko de Waal

Inzet van waarnemers die toezien op fouillerende agent „goed idee”

● Maarten Costerus

Agenten in vijf Amsterdamse wijken gaan in september als proef mensen op wapenbezit controleren. In hun kielzog kijken waarnemende burgers mee. Prof. Bob Hoogenboom: „Een heel creatief en vernieuwend idee, dat de legitimiteit van de overheid ten goede kan komen.”

goed doen en niet bijvoorbeeld selectief hun ‘slachtoffers’ kiezen. En niet alleen donkergetinte jongemannen hun zakken binnenstebuiten moeten keren. Nee, twittert de gemeente, er wordt „zonder aanzien des persoons” gecontroleerd. „Bijvoorbeeld elke vijfde persoon.”

Amsterdammers kunnen zich op vrijwillige basis melden als waarnemer. De gemeente liet donderdag weten inmiddels voldoende aanmeldingen te hebben ontvangen.

Niet iedereen jubelt over de inzet van waarnemers. „De inzet van waarnemers getuigt van een groot en onterecht wantrouwen in onze politie. Het is een knieval van Halsema aan GroenLinks en D66, die de politie structureel verdacht maken en het broodnodige preventief fouilleren al jaren frustreren”, twittert JA21-fractievoorzitter Annabel Nanninga.

Schande

Ook oud-politiewoordvoerder Klaas Wilting is verre van enthousiast. „Het is absurd. Een regelrechte schande”, barst hij uit tegen De Telegraaf. „Het betekent dat de politie dus niet wordt vertrouwd. De korpsleiding had zich hier met hand en tand tegen moeten zetten. Ik kan me er boos over maken. Omdat ik weet dat we een goede politie hebben. Natuurlijk gaat er weleens wat fout. Maar dit is een klap in het gezicht van agenten die dagelijks voor ons vechten.”

Opmerkelijk is dat de politie zelf achter de werkwijze staat. „We hebben hier geen bezwaar tegen in het kader van transparantie en verantwoording van ons optreden”, laat het Amsterdamse regiokorps desgevraagd weten.

Prof. Bob Hoogenboom, bijzonder hoogleraar politiestudies en veiligheidsvraagstukken aan de Vrije Universiteit Amsterdam, vindt het een „heel creatief en vernieuwend idee” om burgers bij fouilleeracties mee te laten kijken. „Dat kan de legitimiteit van de overheid ten goede komen.”

Om twee redenen vindt de hoogleraar het waarnemen door burgers zinvol. „In de eerste plaats kom je daarmee uit de welles-nietesdiscussie rond preventief fouilleren.

Dat onderwerp is al sinds jaar en dag zwaar beladen en de standpunten voor en tegen zijn erg verhard. Door zo’n experiment kun je proberen de emotie uit de discussie te halen en laat je feitelijk zien hoe het fouilleren in de praktijk werkt. Zaken die minder goed gaan, kun je vervolgens op basis van observaties van burgers bespreken en verbeteren.”

Andere landen kennen al wel een systeem waarbij burgers toezien op het functioneren van de politie

Als tweede argument noemt de hoogleraar het betrekken van de burger. „De rechtsstaat, politie en justitie zijn er voor de burgers. Ordehandhaving is geen doel op zich, maar heeft als doel hen te beschermen. Daarom moet je hen serieus nemen en betrekken bij het beleid en de uitvoering.”

Het meekijken door burgers zien als een vorm van wantrouwen, vindt Hoogenboom „onzin.” „Uit onderzoek blijkt dat een groot deel van de allochtonen in Amsterdam slechte ervaringen heeft met preventief fouilleren. Daarom is het goed dat daar controle op is. Sterker nog: in een rechtstaat als Nederland hebben mensen daar recht op.”

Ook politiewetenschapper dr. Jaap Timmer vindt het betrekken van burgers bij fouilleeracties van de politie een goed idee. „Een charmant plan. Wel onder voorwaarde dat je het goed organiseert. Deze waarnemers mogen zich niet in de openbare ruimte bemoeien met de politie. Zij moet gewoon haar werk kunnen doen, zonder gedoe.”

Uitleggen

Timmer ziet het meekijken door burgers als een vorm van transparantie, die meer dan ooit nodig is. „Er is een samenleving ontstaan waarin je als politieorganisatie niet standaard wordt vertrouwd en je moet uitleggen wat je doet.”

Een systeem waarbij burgers toezien op het functioneren van de politie kennen we in Nederland niet, stelt de politiewetenschapper van de Vrije Universiteit Amsterdam. „Wat de politie in Amsterdam gaat doen, is een eerste proeve daarvan.” Andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk en Duitsland, kennen zo’n systeem al wel: burgerpanels houden daar toezicht op de politie.

Timmer verwacht dat burgers in de toekomst vaker als waarnemers bij politieoptreden zullen worden ingezet. „Dat is een ontwikkeling waar we voor open moeten staan.”

Na een reeks geweldsincidenten in de hoofdstad is burgemeester Femke Halsema het beu. De steekpartijen moeten nu eens afgelopen zijn, moet ze gedacht hebben. Met preventief fouilleren van passanten op straat hoopt ze het tij te keren.

Gemeenteraadsfracties die weinig zien in dergelijke fouilleeracties komt ze tegemoet met een innovatief voorstel: laat burgers over de schouder van de agent meekijken. Zo kunnen zij zien of agenten hun werk